

C O N J U N C T U U R N O T A

HALFJAARLIJKSE CONJUNCTUURANALYSE VOOR VLAANDEREN

OKTOBER 2007
STUDIEDIENST VLAAMSE REGERING
MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

I N H O U D S T A F E L

I N T E R N A T I O N A A L

Eurozone	4
Verenigde Staten	5
Japan	5

V L A A N D E R E N

Algemene conjunctuursituatie	6
Industrie	7
Handel	9
Bouw	10
Gezinnen	11
Arbeidsmarkt	11

T O P I C

EVOLUTIE VAN DE TOTALE WERKGELEGENHEID
IN DE BELGISCHE GEWESTEN
IN EUROPEES PERSPECTIEF

Inleiding	14
Europa	14
De Belgische gewesten	15
Ontleding van de werkgelegenheidsgroei	20
<i>BIJLAGE:</i> <i>DE VLAAMSE DIFFUSIE-INDEX</i>	22

I N F O R M A T I E

Definities en informatie	24
Publicaties	25
SVR website	26

Internationaal

TABEL 1: REËLE GROEI VAN HET BBP (IN %)
REALISATIES EN VOORUITZICHTEN
BELGIE IN INTERNATIONAAL PERSPECTIEF

Reële groei BBP (%)	Realisaties 2006	Prognoses 2007			Prognoses 2008		
		OESO	IMF	Eur Comm	OESO	IMF	Eur Comm
België	3,2	2,5	2,6	2,3*	2,3	1,9	2,2
Nederland	3,0	2,9	2,6	2,5	2,9	2,5	2,6
Duitsland	2,9	2,9	2,4	2,4	2,2	2,0	2,4
Frankrijk	2,0	2,2	1,9	1,9	2,2	2,0	2,3
Eurozone	2,8	2,7	2,5	2,5	2,3	2,1	2,5
VK	2,8	2,7	3,1	2,9	2,5	2,3	2,5
VSA	2,9	2,1	1,9	2,2*	2,5	1,9	2,7
Japan	2,2	2,4	2,0	2,3*	2,1	1,7	2,1

Bron : Eurostat, Europese Commissie (Interim forecast September 2007), IMF (World Economic Outlook, October 2007), OESO (Perspectives économiques de l'OCDE, Vol. 2007/1, N° 81, mai).
* Data afkomstig uit de Spring 2007 Economic Forecasts van de Europese Commissie

EUROZONE

Volgens de recentste Interim forecast van de Europese Commissie stevent de eurozone af op een behoorlijke reële groei van 2,5% dit jaar en in 2008. Deze prognoses zijn iets lager dan de vooruitzichten die de Commissie in het voorjaar formuleerde, en lager dan hetgeen de OESO in mei vooropstelde. Ook voor Duitsland (2,4% in 2007), Nederland (2,5%) en vooral Frankrijk (1,9%) is de Commissie pessimistischer dan enkele maanden geleden. Ook het IMF heeft zijn prognoses (voor 2008) neerwaarts bijgesteld. Waar het Fonds in april van dit jaar voor 2008 een groei voor de eurozone voorzag met 2,3%, zou dit volgens de recentste berichten teruggevallen zijn tot 2,1%. Ook de Economic Sentiment Indicator van de Commissie, die zowel het ondernemers- als het consumentenvertrouwen weergeeft, is in de eurozone sinds juni gestaag gedaald. Hij bevindt zich in september op het laagste niveau sinds mei vorig jaar. De Composite Leading Indicator (OESO) van augustus is eveneens dalende in de eurozone. Dit patroon geldt trouwens evenzeer voor de VS en Japan. Deze neerwaartse beweging sluit aan bij de daling die we in de eerste twee kwartalen van 2007 vaststelden. Het BBP lag in het tweede kwartaal van 2007 2,5% hoger dan een jaar eerder. In het eerste trimester van 2007 was dit nog 3,2%. De consumptiegroei bedroeg in het tweede kwartaal 1,5% op jaarbasis. Dat is iets meer dan in het eerste kwartaal (1,4%), toen echter de BTW-verhoging in Duitsland van kracht werd. De werkloosheid bleef evenwel in augustus stabiel op 6,9%, al is het zo dat de werkloosheid gewoonlijk met enige vertraging de conjunctuur volgt. Het consumentenvertrouwen vormt alvast geen uitzondering op de algemene verzwakking van de conjunctuur: in

september werd het laagste peil sinds februari bereikt. De kleinhandelsverkopen doen het nog minder goed. De investeringen gingen in het tweede kwartaal van 2007 in vergelijking met het voorgaande licht achteruit (-0,2%). Het ondernemersvertrouwen in de industrie en de dienstensector bevindt zich op het laagste niveau sinds ruim een jaar. De stemming in de bouwsector is stabiel

De handelsbalans van de eurozone was in het tweede kwartaal licht positief. De export groeide in dat kwartaal tegenover het voorgaande met 1,1%. Dit is sterker dan in het eerste kwartaal (0,8%). De importgroei daarentegen vertraagde. De index der consumptieprijzen steeg in september met 2,1%, tegenover slechts 1,7% in augustus. Dit is het hoogste cijfer sedert augustus vorig jaar. In tegenstelling tot vorig jaar is het relatief hoge inflatiecijfer thans niet meer aan de evolutie van de energieprijzen toe te schrijven, aangezien die de jongste maanden stabiel (tot zelfs dalend) zijn. De onderliggende inflatie (zonder prijzen van energie en onbewerkte voedingsmiddelen) bevond zich met 2,0% in augustus op een vrij hoog niveau, al is ze de jongste maanden wel vrij stabiel. De Europese Centrale Bank heeft de rente (4%) sinds juni echter niet meer gewijzigd, tegen vroegere marktverwachtingen in. Hieraan is de recente turbulentie op de Amerikaanse subprime-hypotheekmarkten niet vreemd.

VERENIGDE STATEN

De Verenigde Staten worden het zwaarst getroffen door de kredietcrisis. Het IMF verlaagde zijn groeiverwachtingen voor de VS tot 1,9% in 2008, minder dan wat voor de eurozone in het vooruitzicht wordt gesteld. Ook de Composite Leading Indicator van de OESO wijst in de richting van een groeivertraging voor volgend jaar. Sinds juli 2007 daalt hij immers. Het Amerikaanse BBP groeide in het tweede kwartaal van 2007 met 1,9% tegenover dezelfde periode vorig jaar, terwijl het in heel 2006 nog met 2,9% was gegroeid. De consumptie was echter duidelijk aan het verzwakken in het tweede kwartaal. De werkloosheidsgraad is in september licht gestegen tot 4,7%, maar blijft historisch gezien laag. De investeringen zijn er erger aan toe: sinds het laatste kwartaal 2006 merken we een onafgebroken daling. De uitvoer blijft sterker stijgen dan de invoer (7,1% exportgroei jaar-op-jaar in het tweede kwartaal, tegenover 1,9% invoergroei).

Dat neemt niet weg dat Amerika nog steeds met een groot handelstekort kampt (5,1% van het BBP in het tweede kwartaal). De Amerikaanse inflatie is in augustus 2007 gedaald tot 2,0%, tegenover 2,4% in juli. Gegeven de moeilijke situatie op de Amerikaanse hypotheekmarkten heeft de Federal Reserve in september voor het eerst sinds juni 2003 de beleidsrente verlaagd tot 4,75%, nadat in augustus reeds het disconto was verminderd. Algemeen wordt verwacht dat de Fed de rente

nog verder zal verlagen. De lange rente (overheidsobligaties) is vanaf juli 2007 aan het dalen en bereikte in september 4,5%.

JAPAN

Ook voor Japan wordt voor het komende jaar een duidelijke groeivertraging voorspeld. Het IMF houdt het op 2,0% groei in 2007 en 1,7% in 2008. Ook de Japanse Composite Leading Indicator van de OESO zakte in augustus, voor de derde keer op rij. De BBP-groei verzwakte in het tweede kwartaal van 2007 tot 2,3% (t.o.v. een jaar eerder), tegenover 2,6% in het eerste kwartaal. De consumptiegroei hield in het tweede kwartaal van 2007 nog vrij goed stand (1,3%, tegenover 1,4% in het eerste kwartaal). De werkloosheid blijft vrij stabiel op het lage peil van 3,8% in augustus. De groei van de investeringen is echter gedaald van 2,9% in het eerste tot 2,4% in het tweede kwartaal (jaar-op-jaar). Daartegenover staat dat Japan kan blijven profiteren van een sterke buitenlandse vraag. De uitvoer kon in het tweede kwartaal van 2007 nog aandikken tot 7,5%, terwijl de import een duidelijke groeivertraging kende tot 1,2% (jaar-op-jaar). De Japanse inflatie schommelt rond het nulpunt en was zoals de voorgaande maanden in augustus zelfs negatief (-0,2%, jaar-op-jaar).

Vlaanderen

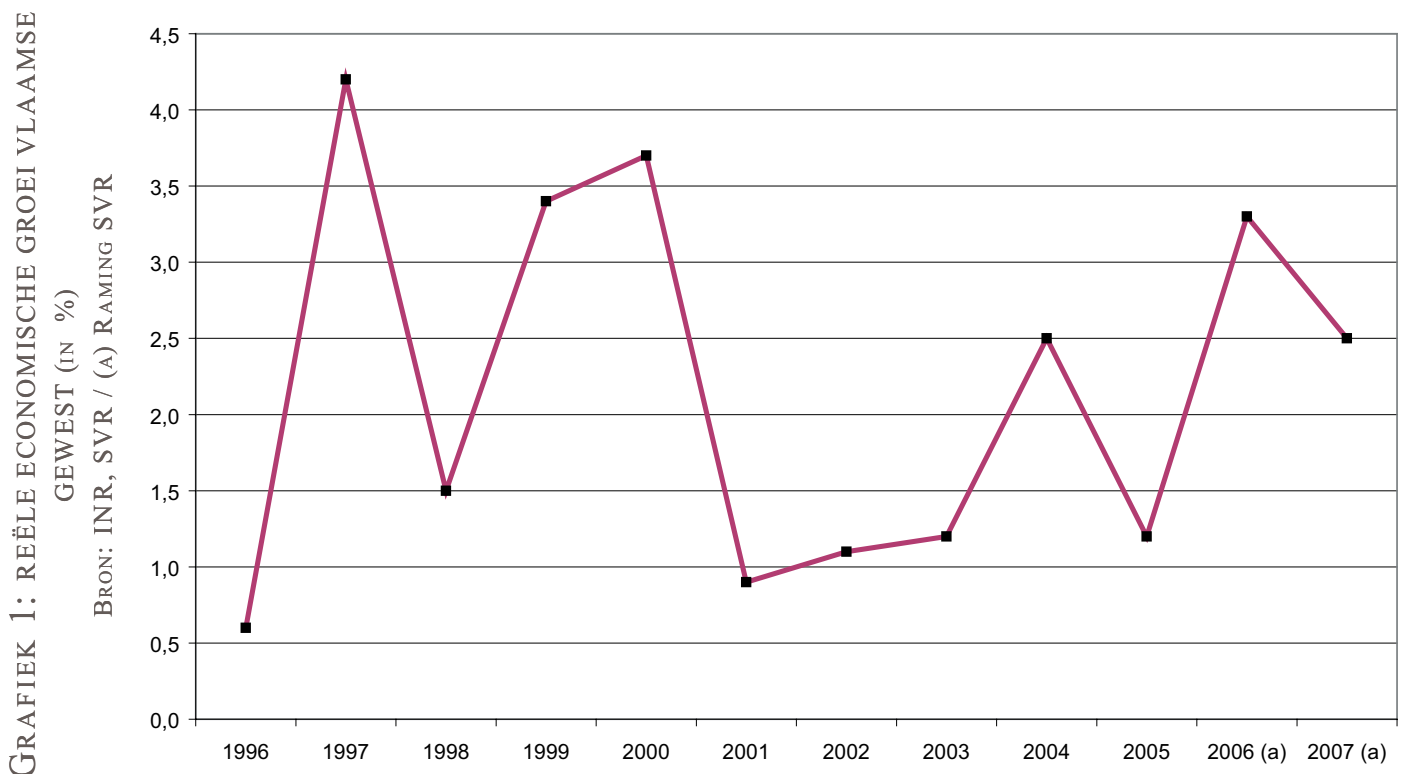

ALGEMENE CONJUNCTUURSITUATIE

De synthetische Vlaamse conjunctuurindicator bereikt in september 2007 een waarde van 62 (op een schaal van 0 tot 100). Vanaf juli is de indicator opnieuw opwaarts gericht. In bijlage vindt men meer gedetailleerde informatie.

Het Federaal Planbureau (FPB) stelt dat de goede groeiprestaties van de Belgische economie in 2006 (+ 3,0%) en in mindere mate in 2007 (+ 2,3%) toe te schrijven zijn aan zowel het aantrekken van de binnenlandse vraag als de toename in de

uitvoer. De lagere groei in 2007 zou te wijten zijn aan de private consumptie die wat afzwakt (geen extra impuls meer van de fiscale hervormingen) en minder hoge investeringen. Het valt op dat de OESO en het IMF iets optimistischer zijn over de BBP-groei voor 2007 (respectievelijk + 2,5% en + 2,6%). Voor 2008 schat het FPB de reële toename van het BBP op 2,2%. Dit is ongeveer in lijn met wat de OESO (+ 2,3%), het IMF (+ 1,9%) en de Europese Commissie (+ 2,2%) voorzien.

INDUSTRIE

Volgens schattingen van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR) zou de economische groei voor het Vlaamse Gewest uitkomen op + 3,3% voor 2006 en + 2,5% voor 2007.

Van januari tot en met augustus 2007 noteerde Graydon een minieme afname van het aantal faillissementen in het Vlaamse Gewest (-0,5%) in vergelijking met dezelfde periode van 2006. Dat komt uitsluitend door de éénmanszaken (-6,3%). Bij de firma's viel een lichte toename te noteren (+ 1,0%). De jaren 2005 en 2006 lieten een forsere terugloop van het aantal faillissementen zien (respectievelijk -4,4% en -6,6%). Dit kwam toen vooral door de dalende tendens bij de firma's. Sedert het begin van het jaar verloren circa 5.100 personen hun job als gevolg van een faillissement. Dat zijn er 8,5% meer dan tijdens dezelfde periode van 2006. Indien we echter enkel naar de laatste vier maanden kijken, dan was er integendeel een daling van het jobverlies door falen met 2,4%.

Het aantal ontbindingen neemt toe. Over januari-augustus 2007 waren er 8,4% meer dan een jaar eerder. Het zijn enkel de éénmanszaken waar meer stopzettingen gebeurden (+ 13,9%). Dit is in tegenstelling tot de firma's (- 26,5%). De stijgende tendens is minder goed nieuws na de afname van het aantal stopzettingen over heel 2006 (- 4,0%).

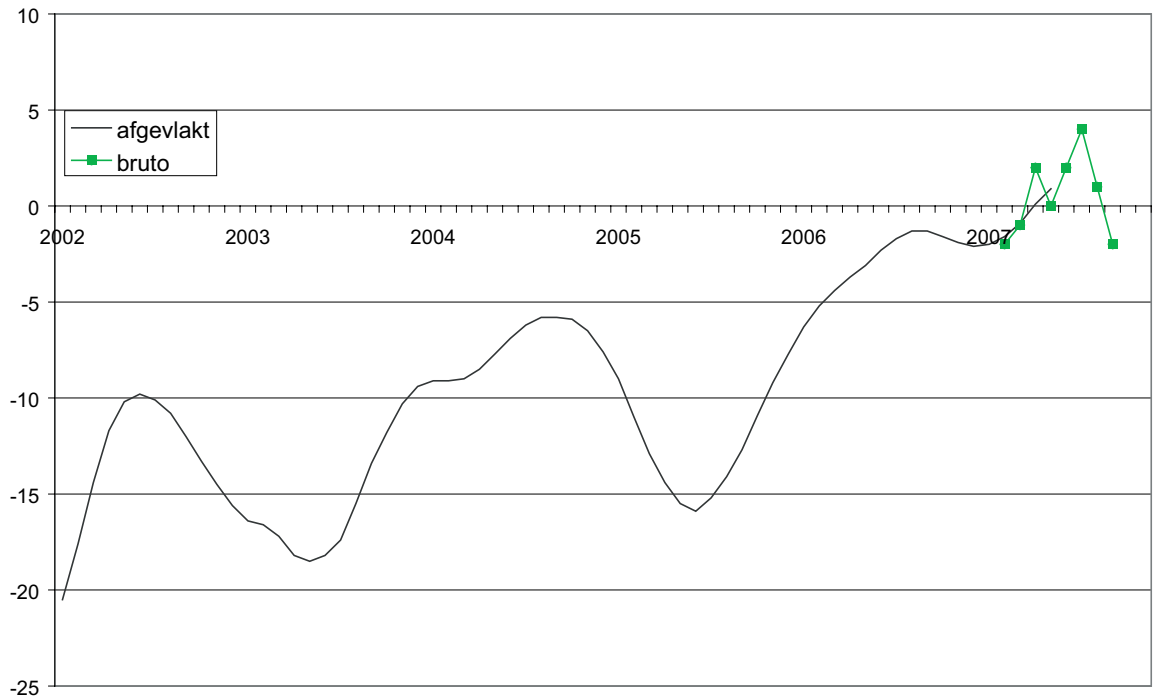
Het aantal oprichtingen zit in de lift. Graydon noteerde over januari-augustus 2007 12,0% meer oprichtingen vergeleken met januari-augustus 2006. Dit sluit aan bij de gunstige cijfers van de voorgaande jaren. Zowel de firma's (+ 11,7%) als de éénmanszaken (+ 12,3%) konden meer nieuwe toetreders verwelkomen.

Van bij de start van 2007 wijst de conjunctuurcurve van de Nationale Bank van België (NBB) voor de Vlaamse industrie opwaarts. Toch rijst recent enige twijfel of die beweging kan aangehouden worden. Het productietempo ligt hoog, ondanks de zwakkere brutowaarden. Volgens de gegevens van de FOD Economie, AD Statistiek lag de productie in de industrie tijdens de laatste drie maanden tot juli 2007 1,6% hoger dan een jaar eerder. Dit komt uitsluitend op naam van de sector van de investeringsgoederen, waar een toename van zo maar even 11,3% vastgesteld werd. De productie was echter dalende in de overige hoofdindustriegroepen van de halffabrikaten en consumptiegoederen. De industriële bedrijfsleiders zijn optimistisch over het verloop van de binnen- en buitenlandse bestellingen. De orderboekjes zijn echter nog steeds goed gevuld. We moeten tot het conjuncturele topjaar 2000 teruggaan om nog dergelijke niveaus waar te nemen. Daardoor nemen de voorraden verder af. De vooruitzichten voor de werkgelegenheid in de industrie zwakken wat af; deze voor de algemene vraag stabiliseren op een hoog niveau. In het tweede trimester van 2007 bereikte het productievermogen een bezettingsgraad van 85,1%. Men kan spreken van een stabilisatie op een hoog niveau. In het bijzonder in de sector van de consumptiegoederen bereikt deze indicator hoge toppen. Samen met de vrij sterke vraag heeft dit een positieve invloed op de investeringen. Deze waren in de secundaire sector tijdens het tweede kwartaal van 2007 trendmatig 2,5% hoger dan tijdens het eerste. Voor heel het jaar 2006 bedroeg de investeringshousse + 7,8%. Ook de halfjaarlijkse investeringsenquête van de NBB wijst op een stijgende investeringsbereidheid van Belgische industriële ondernemingen in 2007. De Vlaamse uitvoer noteerde in het eerste

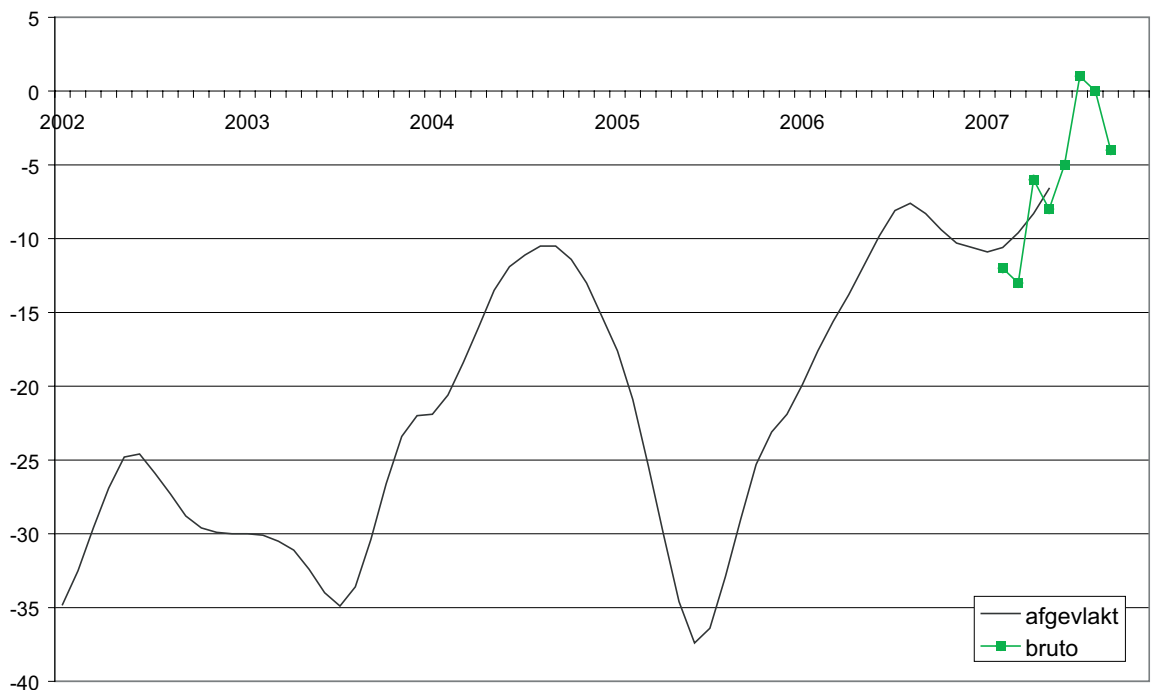
kwartaal van 2007 6,8% hoger dan een jaar eerder. Reeds in het laatste trimester van 2006 hernam de export aan dynamiek. Tot voor kort nam de invoerwaarde sterker toe, maar eind vorig jaar kwam daar een einde aan en in het eerste trimester van 2007 was er zelfs een daling met 0,3% ten opzichte van een jaar eerder. Dat maakt dat het

handelssaldo (waarbij geen rekening gehouden wordt met de Belgische intergewestelijke handel) voor het eerst sedert zes kwartalen opnieuw positief is. Het FPB wijst erop dat de verzwakking van de economische groei in sommige delen van de wereld (VS) en de duurdere euro onze uitvoerprestaties negatief kunnen beïnvloeden in de toekomst.

GRAFIEK 2: CONJUNCTUURCURVE VERWERKENDE NIJVERHEID IN HET VLAAMSE GEWEST, BRON: NBB

GRAFIEK 3: BEOORDELING VAN DE BUITENLANDSE ORDERPOSITIE IN DE VLAAMSE INDUSTRIE BRON: NBB

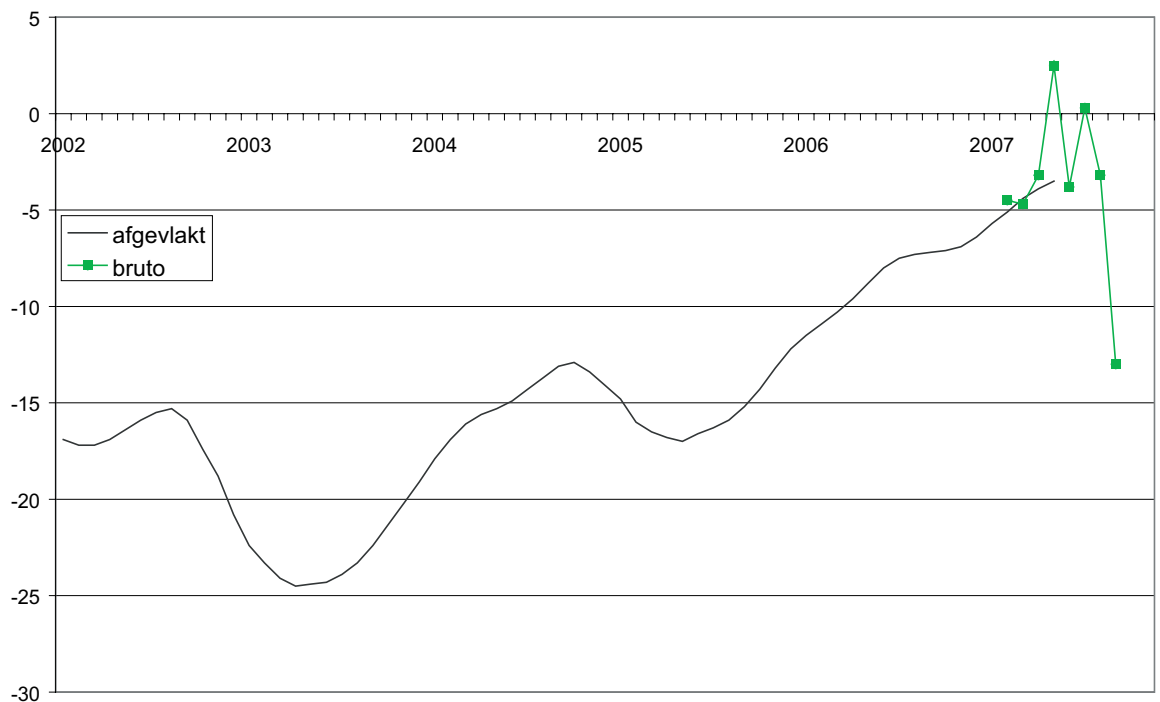
HANDEL

Ook in de handel zit de trendreeks van de conjunctuur in de lift. Opvallend is wel dat de recentere brutowaarde voor september een duik nam. Het is wachten op de eerstvolgende waarnemingen om te zien of er zich een ommekeer v o o r d o e t . De trend van de omzet is fors opwaarts gericht. Ook hier is de terugloop van de waarde in september zichtbaar. De binnen- en buitenlandse bestellingen nemen toe. Ook de vraagvooruitzichten blijven behoorlijk hoog, spijs de wat lagere waarde

voor september. Het enige minpunt is de recente toename van de voorraden. Door dit alles lagen de investeringen in handel en diensten in het tweede trimester van 2007 1,0% hoger dan tijdens het eerste. Dit sluit aan bij de opwaartse beweging van heel 2006 (+ 5,7%).

GRAFIEK 4: CONJUNCTUURCURVE HANDEL
VLAAMSE GEWEST
BRON: NBB

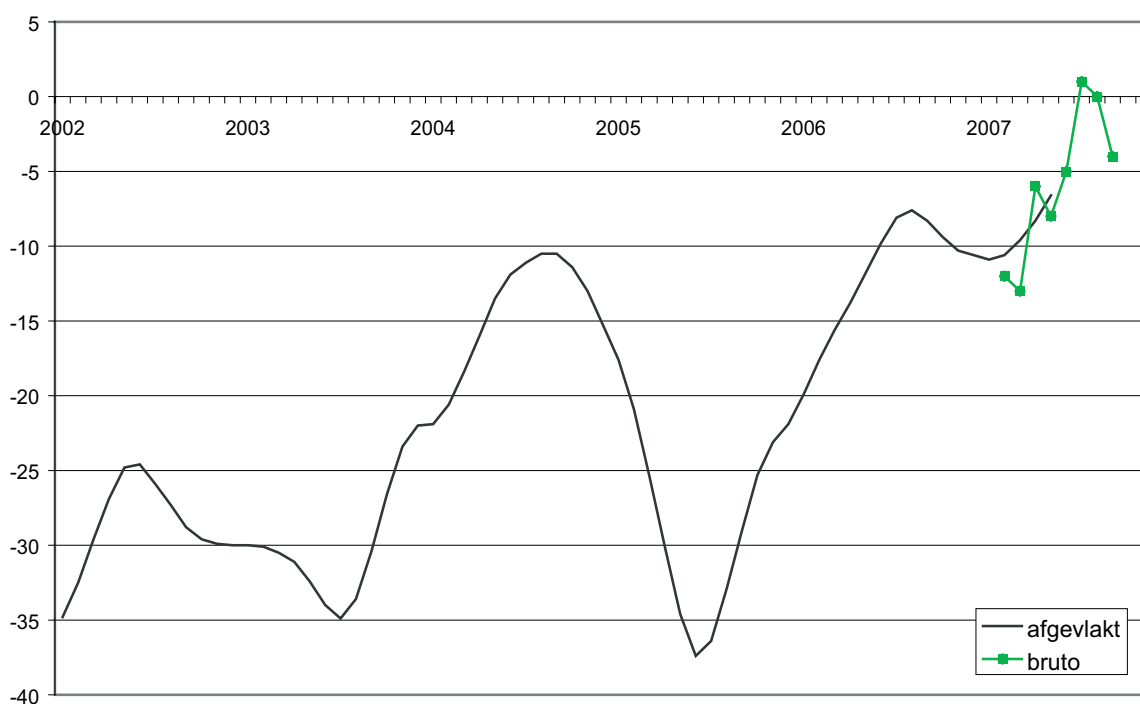
BOUW

Van bij de aanvang van 2007 verslechterde de conjunctuur in de ruwbouw. Dit blijkt uit meerdere signalen. De bedrijvigheid neemt af en het orderbestand is minder goed gevuld. Parallel daarmee daalt de werkgelegenheid er volgens de ondervraagde bedrijfsleiders en de verwachtingen ervoor zijn ook al niet optimistisch. De verslechterende vraagvooruitzichten doen vermoeden dat de toekomstige bouwactiviteit het niet veel beter zal doen.

De bouwstatistieken van de FOD Economie, AD Statistiek wijzen eveneens op een afzwakkende conjunctuur. In de periode november 2006 – januari 2007 waren er

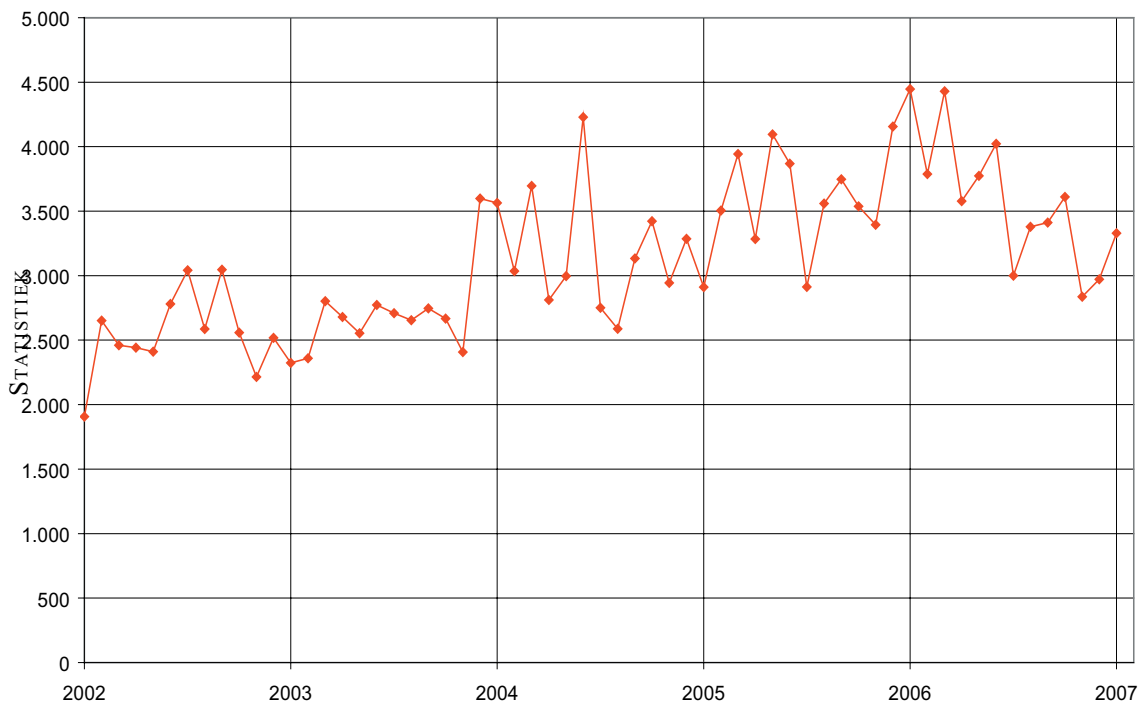
23,8% minder vergunde woningen dan tijdens dezelfde periode van het jaar voordien. Reeds in heel 2006 viel de groei stil (+ 0,8% t.o.v. 2005). Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat het aantal begonnen woningen in het laatste kwartaal van 2006 met 10,9% terugliep. Ook hier is er doorheen gans 2006 nauwelijks groei waarneembaar. Het aantal verbouwingen is reeds een paar jaar dalende. De recentste cijfers vormen hierop geen uitzondering: het laatste trimester van 2006 liet een terugloop zien met 14,4% jaar-op-jaar. De toename van de hypotheekrente en de negatieve invloed op de financieringskosten van een woning zijn volgens het FPB negatieve factoren voor de bouwconjunctuur.

GRAFIEK 5: CONJUNCTUURCURVE BOUW
VLAAMSE GEWEST
BRON: NBB

GRAFIEK 6: AANTAL VERGUNDE WONINGEN

IN HET VLAAMSE GEWEST
BRON: FOD ECONOMIE, ALGEMENE DIRECTIE

GEZINNEN

Het Belgische consumentenvertrouwen situeerde zich in september 2007 op een wat lager niveau dan in het begin van het jaar. Vooral de vooruitzichten met betrekking tot de economische toestand in ons land zijn pessimistischer dan in het begin van 2007. Opmerkelijk is dat de Belgische consumenten denken dat de werkloosheid in dalende lijn zal gaan tijdens de komende 12 maanden. Volgens het FPB zou de Belgische private consumptie een afzwakkende groei vertonen: + 2,4% in 2006 en + 2,0% in 2007. In 2006 zorgden hervormingen in de personenbelasting en een toename van de tewerkstelling voor een stimulans.

ARBEIDSMARKT

De ‘Snelle ramingen’ van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) geven aan dat er in het eerste kwartaal van 2007 meer tewerkgestelde werknemers met hoofdverblijfplaats in het Vlaamse Gewest zijn dan in het laatste trimester van 2006 (+ 1,1%). In vergelijking met een jaar eerder zijn ze eveneens aangegroeid (+ 1,7%).

In het tweede kwartaal van 2007 steeg het aantal (seizoensgezuiverde) gepresteerde uren uitzendarbeid met 1,6% in vergelijking met het voorgaande trimester. Jaar-op-jaar valt er bovendien een stijging te noteren van 11,6%. De verbetering van de uitzendactiviteit is volgens Federgon voornamelijk toe te schrijven aan het bediendesegment en in beperktere

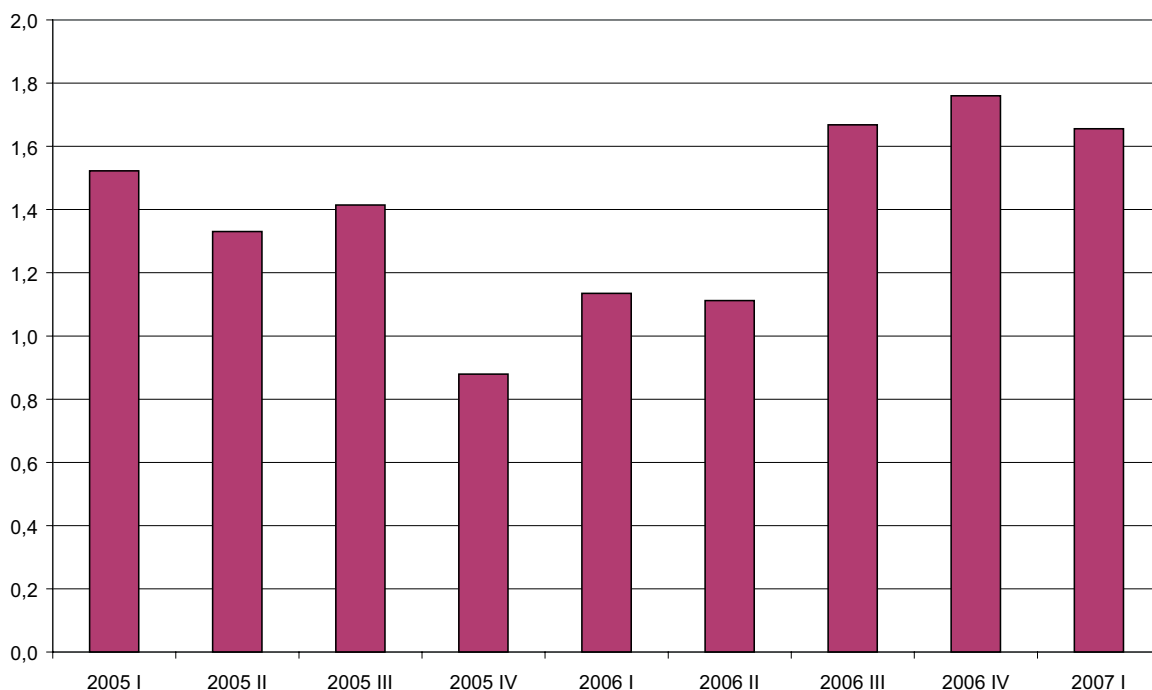
mate aan het segment van de arbeiders. De Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) ontving 23.516 vacatures (Normaal Economisch Circuit zonder interim) in september 2007. Dat zijn er 3.144 meer dan in dezelfde maand van 2006. In vergelijking met augustus 2007 zijn het er wel minder (-375), wat toch wel merkwaardig is in vergelijking met vorige jaren toen er steeds een toename in de werkaanbiedingen werd opgetekend tussen augustus en september.

De goede conjunctuur evenals het arbeidsmarktbeleid werpen vruchten af. Vlaanderen telde eind september 2007 nog 182.516 niet-werkende werkzoekenden

(NWWZ). Dat zijn er 48.064 of 20,8% minder dan een jaar terug. Ook in vergelijking met de voorgaande maand zijn de NWWZ afgeslankt met 9,8%. De vrouwelijke werkzoekenden zijn nog steeds in de meerderheid en leggen betere cijfers voor dan de mannen en dit zowel op maand- als jaarbasis met respectievelijk een daling van - 11,4% en - 21,1% tegen - 8,0% en - 20,6%.

De jonge werkzoekenden (< 25 jaar) zien hun rangen aanzienlijk uitdunnen tot 43.367 in september 2007. Dat zijn er 17,3% minder dan in augustus 2007 en 25,7% minder dan in september 2006. Ook het aantal oudere werkzoekenden (> 50 jaar) daalt de laatste maanden (- 5,4% op jaarbasis

GRAFIEK 7: SNELLE RAMING VAN HET AANTAL WERKNEMERS WONEND IN HET VLAAMSE GEWEST (EVOLUTIE KWARTAAL X / KWARTAAL X-4, IN %), BRON: RSZ

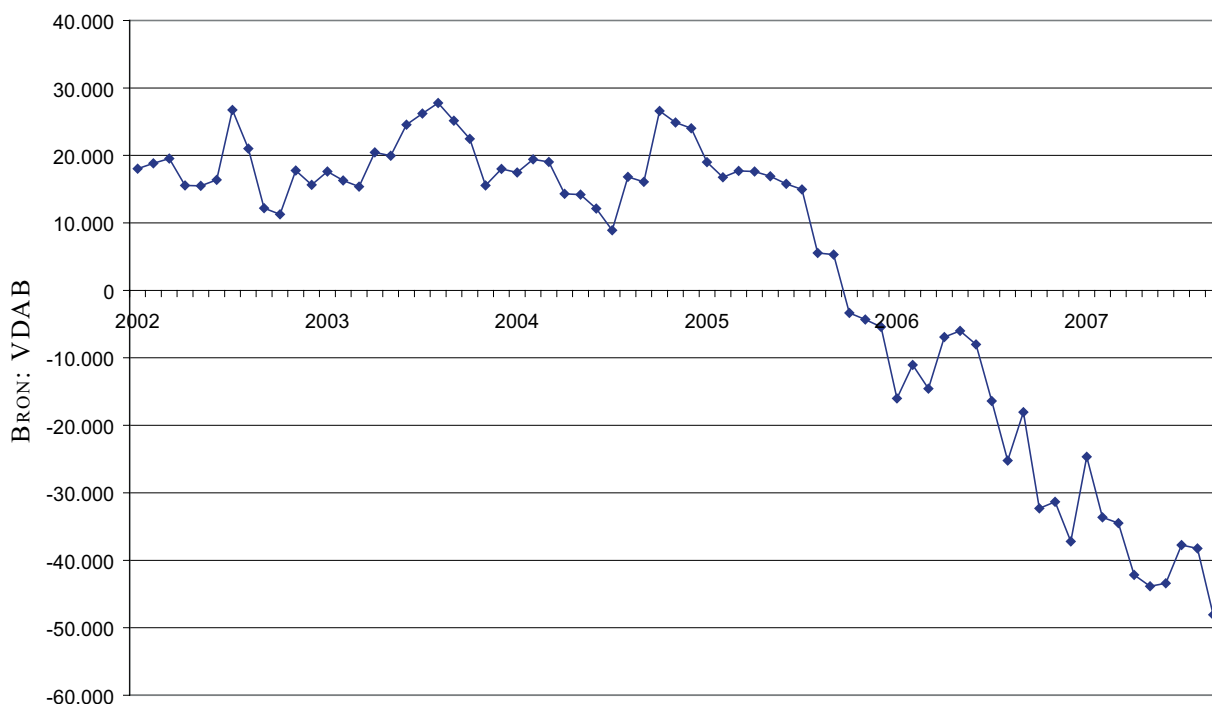
in september 2007) en dit is toch wel opvallend gegeven het feit dat er de voorbije jaren een gestadige aangroei was van de werkzoekende vijftigplussers omwille van de verruiming van de registratiebasis. Oudere werklozen en bruggepensioneerden voor de wettelijke pensioenleeftijd blijven heden immers ingeschreven als werkzoekende en duiken bijgevolg op in de werkzoekendenstatistieken.

Het aantal kortdurig werkzoekenden daalde eind september 2007 in Vlaanderen met 13,3% ten opzichte van de maand voordien. Zelfs in vergelijking met een jaar terug nam het aantal werkzoekenden, dat minder dan één jaar op zoek is naar een baan, met 17,6%

af. Ook het aantal langdurige werkzoekenden verminderde met 5% tegenover augustus 2007. Deze groep, die langer dan 1 jaar op zoek is naar werk, verkleinde met 24,6% in vergelijking met vorig jaar.

De Vlaamse werkloosheidsgraad klokt af op 6,4% eind september 2007. Vergeleken met augustus 2007 (7,2%) komt het aandeel werkzoekenden in de beroepsbevolking hiermee op een lager niveau te liggen. Ook ten opzichte van september 2006 (8,2%) ligt de werkloosheidsgraad op een lager peil. De mannelijke alsook de vrouwelijke werkloosheidsgraad verbeterde en bedraagt respectievelijk 5,4% en 7,7% in september 2007.

GRAFIEK 8: JAAR-OP-JAAR GROEI VAN HET AANTAL NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN IN HET VLAAMSE GEWEST

T o p i c

EVOLUTIE VAN DE TOTALE WERKGELEGENHEID IN DE BELGISCHE GEWESTEN IN EUROPEES PERSPECTIEF

INLEIDING

De nationale en regionale rekeningen volgens het ESR95-stelsel omvatten niet enkel louter economische aggregaten zoals bruto binnenlands product of bruto toegevoegde waarde. Er werd ook werk gemaakt van uniforme werkgelegenheidsstatistieken. Het gaat om het aantal personen in loondienst of als zelfstandige naar plaats van tewerkstelling en ongeacht hun regime (voltijds, deeltijds). De reeksen nemen een aanvang in 1995, zodat het mogelijk is een periode van 10 jaar te beschouwen. Hierna komen ook twee deelperiodes aan bod: 1995-2000 en 2000-2005. De intra-Belgische situatie wordt vergeleken met de EU-27, maar soms ook met de oude EU-15, omdat de socio-economische structuur van de oude lidstaten meer gelijkenissen vertoont met de Belgische toestand.

EUROPA

De belangrijkste bedrijfstakken in de EU-27 zijn de handel & reparatie, de zakelijke diensten en de gezondheidszorg & maatschappelijke diensten. De totale werkgelegenheid groeide in de EU-27 tussen 1995 en 2005 met bijna 17 miljoen jobs. De jaren vóór 2000 zagen de sterkste jobcreatie. De tertiaire sector groeit sterker dan de industrie. Daarvoor zijn een aantal redenen:

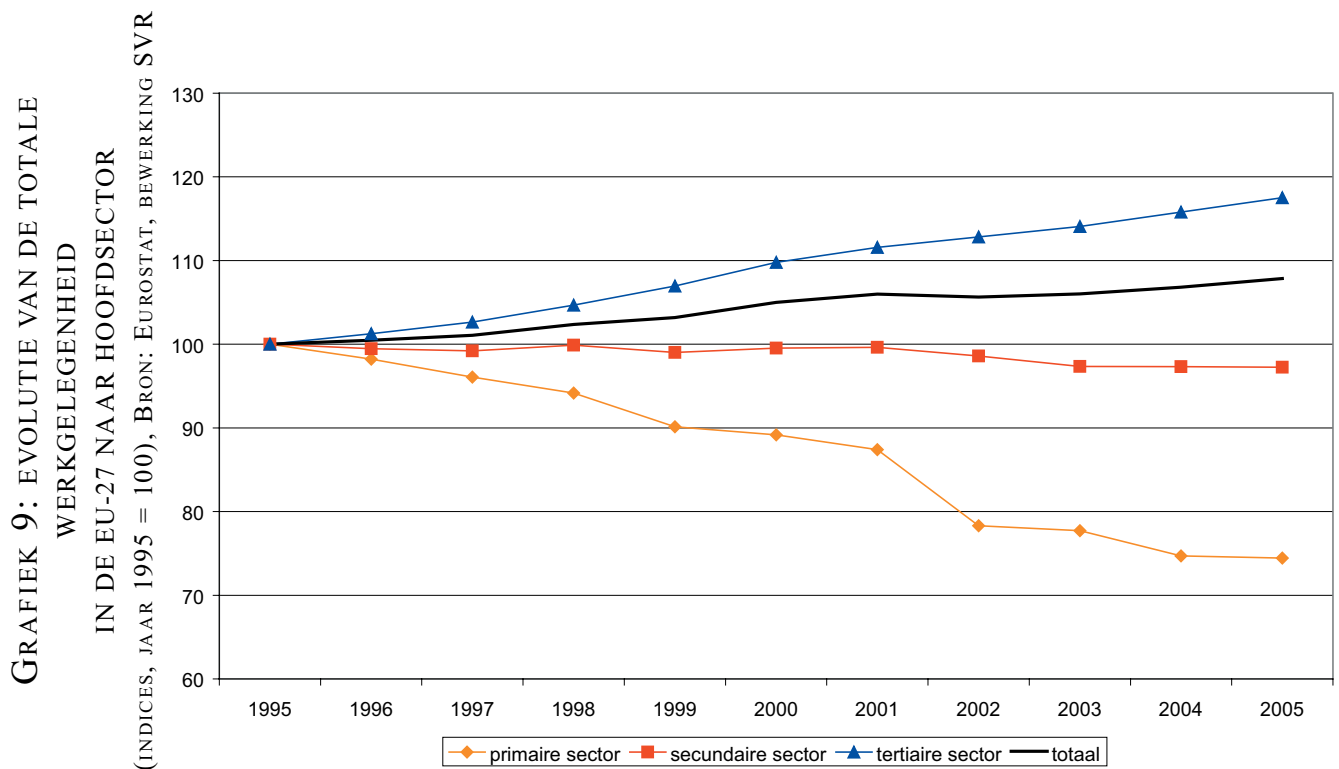
- de toegenomen welvaart

brengt een grotere vraag naar gepersonaliseerde diensten met zich mee;

- de uitbesteding van niet-kerntaken door de industrie (vb. reinigen, catering, fiscale diensten,...);
- de productiviteitsontwikkeling is doorgaans sterker in de industrie. Dat betekent dat er steeds minder personeel nodig is om eenzelfde output te bekomen;
- de internationale concurrentie laat zich harder voelen in de industrie omdat deze meer exportgericht is. De industrie kende daarom een proces van rationalisering de laatste jaren.

De bedrijfstakken waar de werkgelegenheid met meer dan één vijfde toenam zijn de zakelijke diensten, de tewerkstelling in particuliere huishoudens, de horeca en de sociaal-culturele en persoonlijke diensten. De sectoren met het grootste jobverlies (meer dan één vijfde op 10 jaar tijd) waren de leerijverheid, textiel & confectie en de delfstoffenindustrie. De internationale concurrentie maakt deze sectoren minder attractief in Europa.

Voor de EU-15 is het beeld wezenlijk hetzelfde. De totale aangroei van de werkgelegenheid was er hoger, namelijk 18,5 miljoen jobs. Dat betekent dat de nieuwe lidstaten globaal een terugval van de tewerkstelling kenden over 1995-2005. Dit was meer in het bijzonder zo in de jaren vóór 2000. De meeste van de nieuwe lidstaten zaten toen volop in de transitiefase naar een markteconomie. Op het niveau van de EU-15 kenden de zakelijke diensten een nog sterkere aangroei. Ook de gezondheidszorg & maatschappelijke diensten zijn hier een sterke groeisector.

DE BELGISCHE GEWESTEN

De belangrijkste sectoren in het Vlaamse en Waalse Gewest zijn dezelfde als in de EU-27. In het Brusselse Gewest maken de zakelijke diensten en het openbaar bestuur de top uit. De zakelijke diensten, de gezondheidszorg & maatschappelijke diensten zijn in alle drie de gewesten de sterkste groeiers. In het Waalse Gewest presteert de chemische sector opvallend sterk; in het Brusselse Gewest werd ook de overheid als werkgelegenheidsverschaffer merkbaar belangrijker. Net zoals in heel Europa verloren de textiel & confectie en de leerijverheid vrij zwaar terrein in het Vlaamse en Waalse Gewest, evenals de sector van de elektrische machines & instrumenten. Voor het Vlaamse Gewest valt de teruggang van de tewerkstelling in de meubelsector op; het Waalse Gewest kampt dan weer met een vrij zwaar jobverlies in de sector van het metaal en de metaalproducten. Vrijwel alle industriële bedrijfstakken gaven relatief

veel werkgelegenheid prijs in het Brusselse Gewest.

Specialisatie-indices geven weer in welke mate een sector relatief sterk (> 100) of zwak (< 100) aanwezig is in een Belgisch Gewest ten opzichte van de Europese Unie. De berekeningen gebeurden voor de totale werkgelegenheid, niet voor de toegevoegde waarde. Dat maakt dat inefficiënte bedrijfstakken (veel werkgelegenheid nodig om een output te bereiken) in sommige landen sterke indices zullen optekenen. In vergelijking met de EU-27 is de Vlaamse industrie anno 2005 vooral gespecialiseerd in aardolieraffinage, chemie en farmacie, transportmiddelen, voeding en metaalproducten. De betekenis van het Antwerpse havengebied en de auto-assemblagebedrijven in Vlaanderen verklaren deze hoge indices. Er zij vermeld dat de specialisatie-index voor

de transportmiddelensector geleidelijk afkalfde op tien jaar tijd. Ook de waarde voor de textiel & confectie lag anno 2005 een stuk lager dan in 1995. Daarentegen is de werkgelegenheid in machines & apparaten, de nutssector, de hout- en leerindustrie relatief minder hoog dan gemiddeld in de EU-27. Wat betreft de tertiaire sector zijn de zakelijke diensten en ook vervoer & communicatie, onderwijs en gezondheidszorg & maatschappelijke diensten een troef voor Vlaanderen. Financiële instellingen komen hier minder aan bod en ook de overheid springt niet in het oog. Dat komt doordat deze activiteiten in belangrijke mate in het Brusselse Gewest gebeuren.

Het Waalse Gewest is in twee industriële bedrijfstakken gespecialiseerd: de chemie en de bouwmaterialen. Tien jaar terug was de sector van het metaal & metaalproducten

ook een uitgesproken specialiteit voor dit gewest, maar dit is nu veel minder het geval. In de overige industrietakken is het Waalse Gewest naar verhouding niet sterk aanwezig. Het openbaar bestuur en het onderwijs zijn de voornaamste troeven in de tertiaire sector. Ook de gezondheidszorg & de maatschappelijke diensten en vervoer & communicatie scoren goed. Net zoals in Vlaanderen is de werkgelegenheid in de financiële sector relatief zwak (om dezelfde redenen).

Het Brusselse Gewest is in vrijwel geen enkele industrietak gespecialiseerd. Enkel de aardolieraffinage noteert een hoge specialisatie-index. Het verwondert niet dat financiële instellingen, zakelijke diensten, openbaar bestuur en sociaal-culturele & persoonlijke diensten hoog scoren in dit gewest.

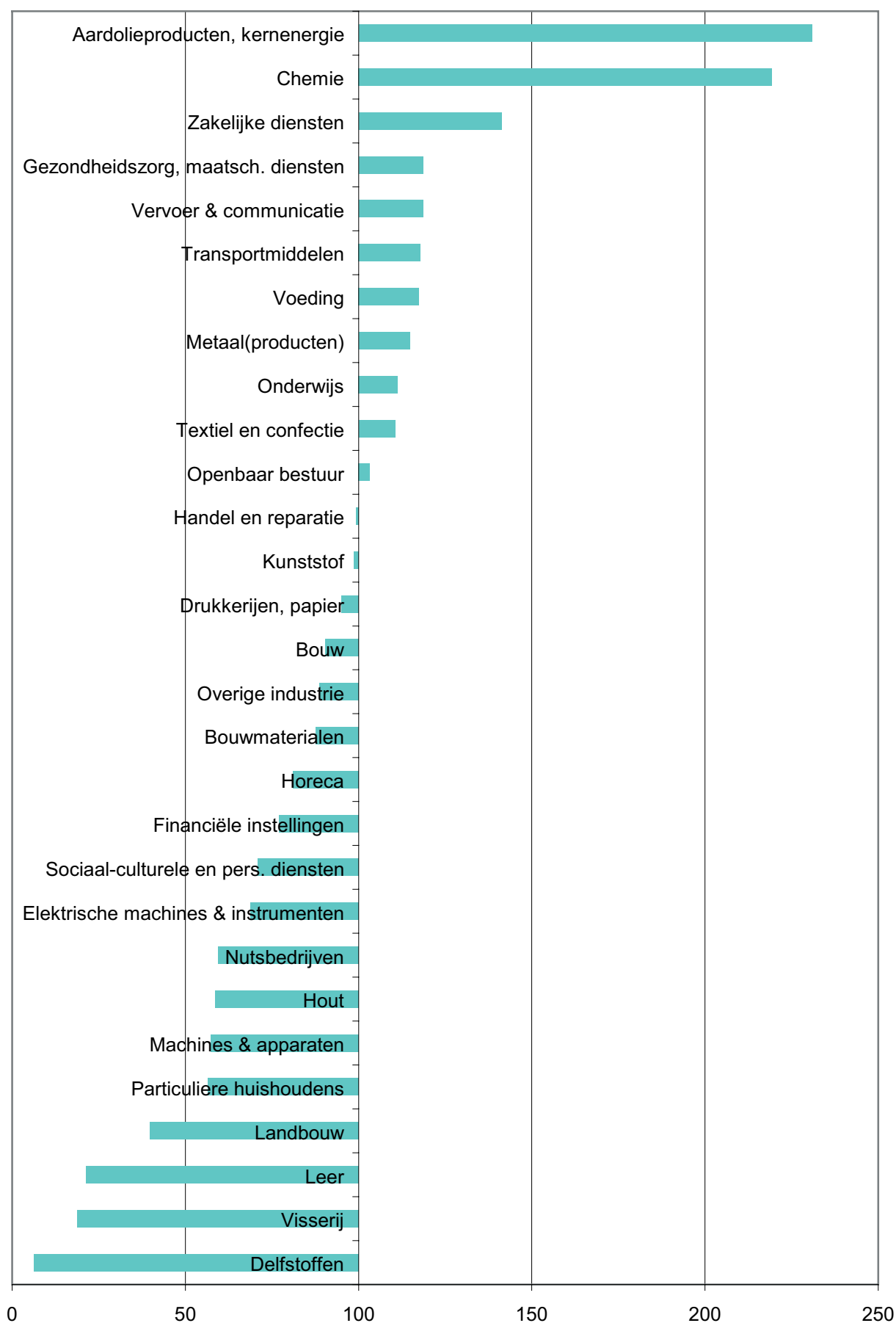
TABEL 2: TOTALE WERKGELEGENHEID IN DE BELGISCHE GEWESTEN IN 2005

	Vlaams Gewest		Waalse Gewest		Brusselse Gewest	
	Personen	in % totaal	Personen	in % totaal	Personen	in % totaal
Primaire sector	58.754	2,4	25.010	2,2	502	0,1
Industrie en energie	433.490	17,9	152.868	13,5	43.380	6,6
Bouwnijverheid	148.557	6,1	73.859	6,5	17.204	2,6
Handel, horeca, vervoer en communicatie	612.415	25,3	273.113	24,2	156.321	23,8
Financiële instellingen en zakelijke diensten	447.951	18,5	162.706	14,4	179.044	27,3
Openbaar bestuur, sociale zekerheid, onderwijs	348.278	14,4	234.755	20,8	158.977	24,2
Overige diensten	373.423	15,4	207.568	18,4	101.531	15,5
Totaal	2.422.868	100,0	1.129.879	100,0	656.959	100,0

Bron: INR

GRAFIEK 10: SPECIALISATIE-INDICES VAN HET VLAAMSE GEWEST TOV DE EU-27 OP BASIS VAN DE TOTALE WERKGELEGENHEID IN 2005

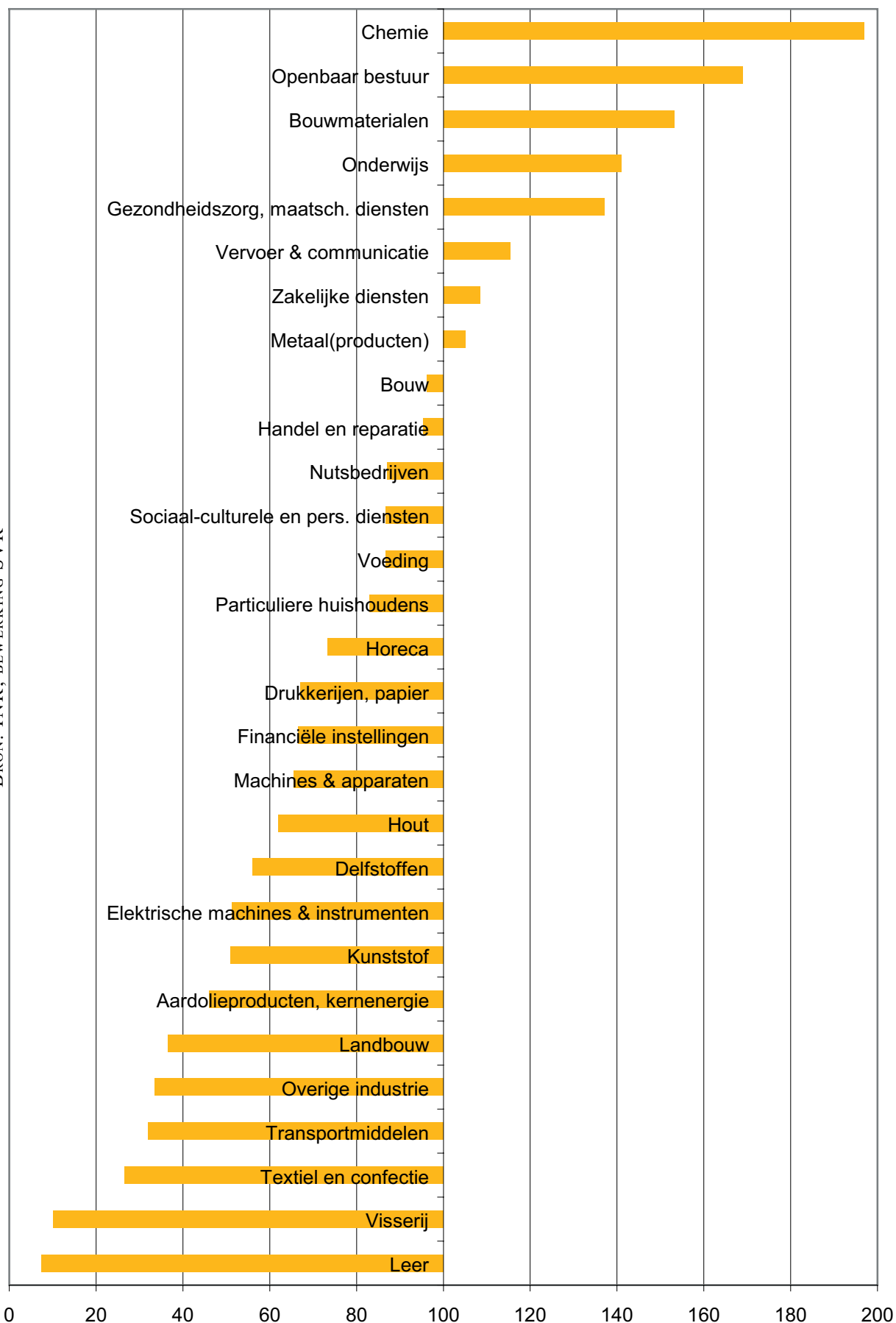
BRON: INR, BEWERKING SVR

GRAFIEK 11: SPECIALISATIE-INDICES VAN HET WAALSE GEWEST TOV DE EU-27 OP BASIS VAN DE TOTALE WERKGELEGENHEID IN 2005

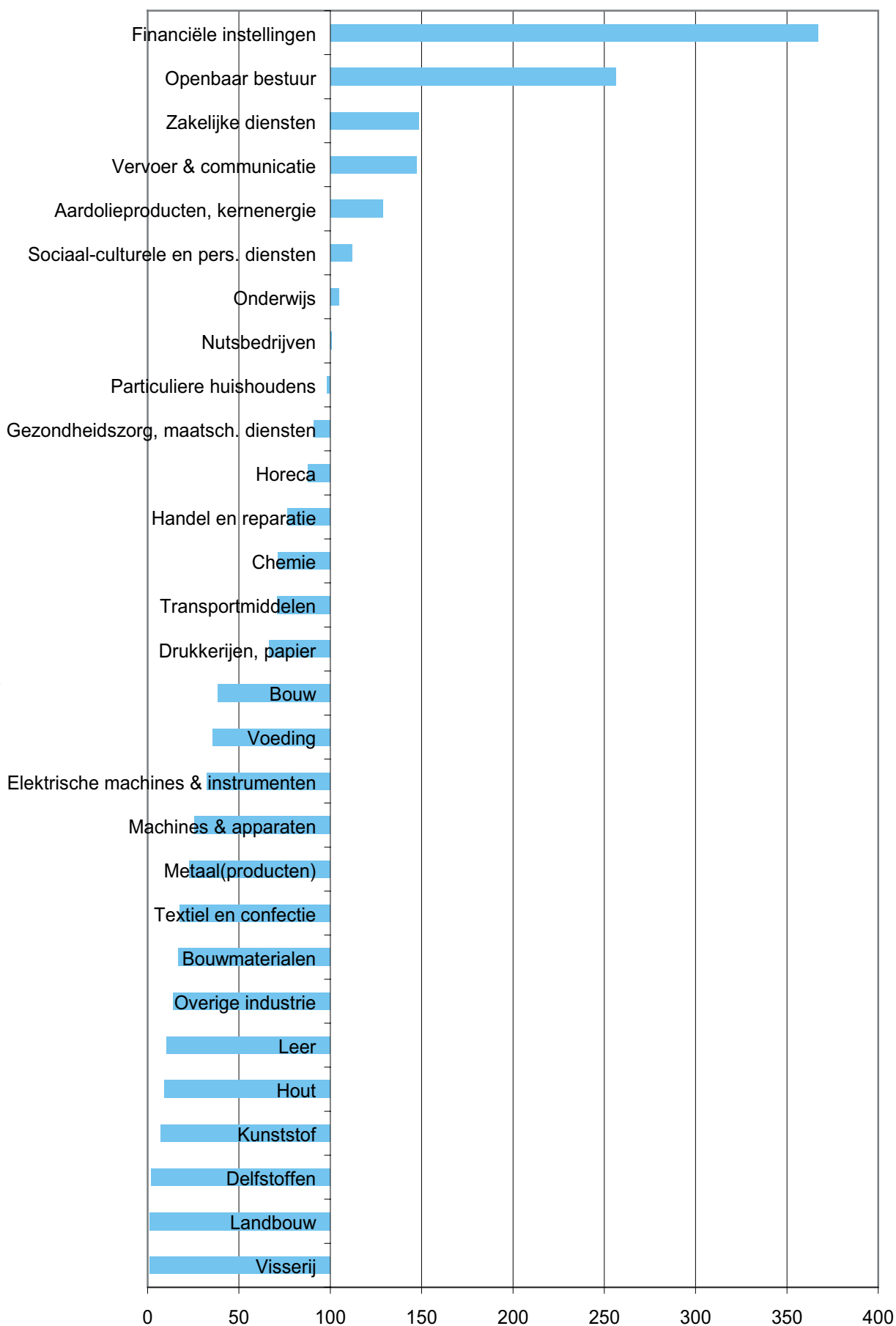
2005

BRON: INR, BEWERKING SVR

GRAFIEK 12: SPECIALISATIE-INDICES VAN HET BRUSSELS GEWEST TOV DE EU-27 OP BASIS VAN DE TOTALE WERKGELEGENHEID IN 2005

BRON: INR, BEWERKING SVR

ONTLEDING VAN DE WERKGELEGENHEIDSGROEI

Tussen 1995 en 2005 nam de totale werkgelegenheid in het Vlaamse Gewest met 219.553 personen of 10,0% toe. Voor de EU-27 was het groeicijfer + 8,6%. Het Vlaamse surplus is te wijten aan een sterkere structurele component (+ 2,1 procentpunt). Dat wil zeggen dat het Vlaamse Gewest globaal meer groeisectoren telde dan de EU-27. Dat leverde 46.335 jobs op. Er is echter ook een tweede component die weergeeft in hoeverre de bedrijfstakken afzonderlijk meer of minder performant waren dan gemiddeld in de EU-27. Dit noemt men de lokale component. Deze bleek over de jaren 1995-2005 negatief te zijn in het Vlaamse Gewest (- 0,7 procentpunt of 16.047 jobs in min). Dat betekent concreet dat een doorsnee bedrijfstak in de Europese Unie er iets beter in slaagde om jobs te creëren dan dezelfde tak in Vlaanderen. In de eerste periode (1995-2000) waren beide componenten nog positief. Tussen 2000 en 2005 ging de lokale component echter in het rood.

Dezelfde oefening werd ook uitgevoerd met de EU-15 als referentiebasis. Hier is het beeld anders: de totale werkgelegenheid groeide op 10 jaar sterker in de EU-15 (+ 12,0%) dan in het Vlaamse Gewest. Ook hier speelt de structurele component in het voordeel van Vlaanderen (+ 0,6 procentpunt), maar die wordt overschaduwed door een lokale component die sterker negatief is (- 2,6 procentpunt). De sectoren in de oude EU-15 landen waren met andere woorden sterker banenscheppend dan hun evenknieën in Vlaanderen.

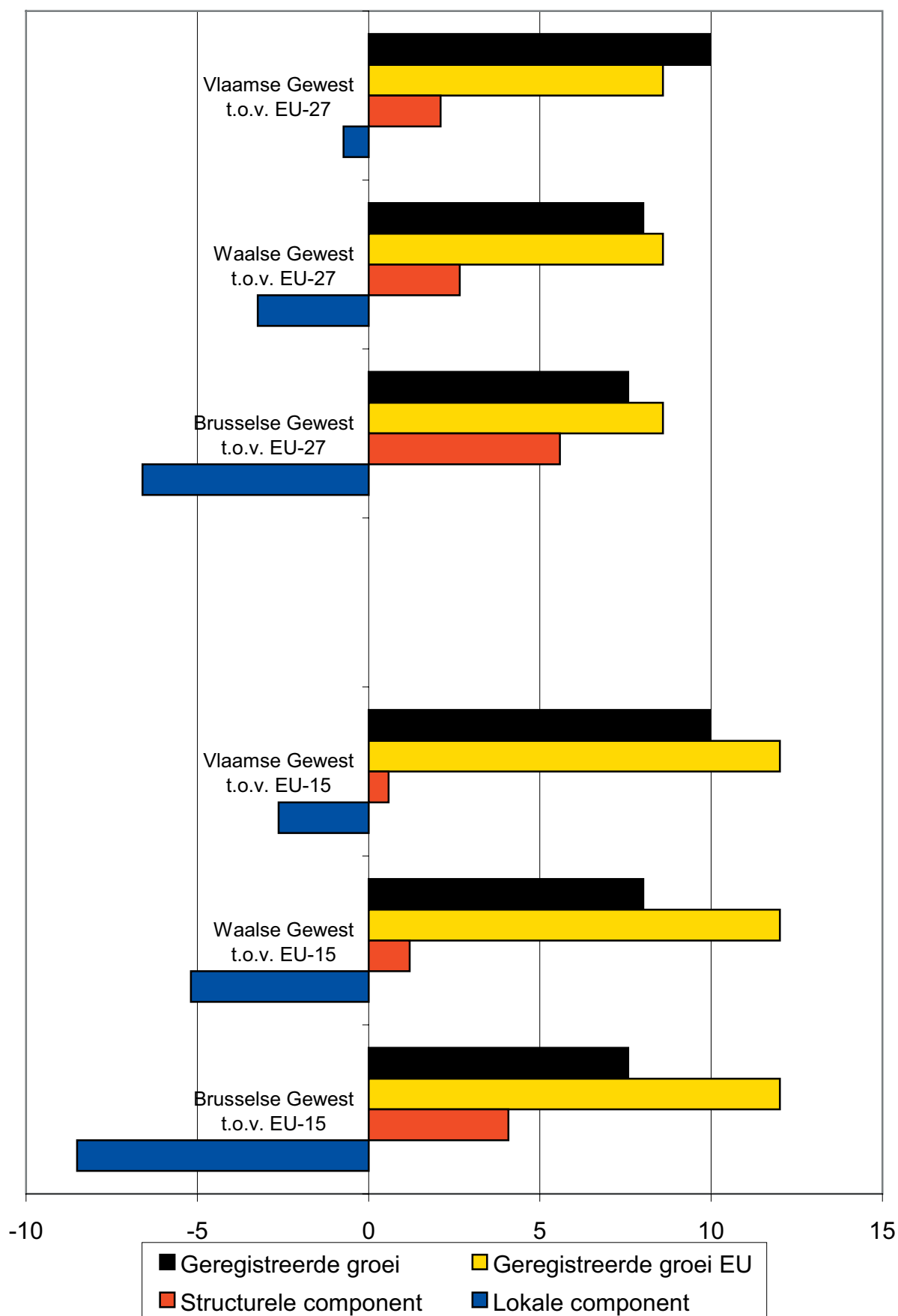
Het beeld voor het Waalse Gewest is anders: de totale tewerkstelling groeide er op 10 jaar tijd met 8,0%, minder dan in de EU-27 (+ 8,6%). De lokale component is sterker negatief (- 3,2 procentpunt) dan in het Vlaamse Gewest. Maar de structurele

component is sterker positief (+ 2,7 procentpunt). Dat wil zeggen dat het Waalse Gewest sterker dan het Vlaamse aanwezig is in bedrijfstakken die jobs scheppen, maar dat de sectoren op zich er globaal minder gemakkelijk in slagen dan de EU-27 als geheel. Dat laatste effect gaf de doorslag. Er is weinig verschil in de jaren vóór en na 2000. Met de EU-15 als focus wordt het voordeel van de sectorsamenstelling kleiner, terwijl het globaal geringere banenscheppende potentieel dan sterker op de voorgrond treedt.

Het Brusselse Gewest laat zich op eenzelfde wijze omschrijven als het Waalse met een meer uitgesproken structurele component (+ 5,6 procentpunt) en een sterker negatieve lokale component (- 6,6 procentpunt). De totale jobgroei in het Brusselse Gewest ligt dan ook een procentpunt onder die van de EU-27. De zakelijke diensten in het Brusselse Gewest zijn dominant in deze analyse daar zij volledig verantwoordelijk zijn voor de positieve structurele component en voor de helft de negatieve lokale component bepalen.

metaalproducten. Vrijwel alle industriële bedrijfstakken gaven relatief

GRAFIEK 13: SHIFT & SHARE ANALYSE WERKGELEGENHEIDSGROEI 1995 - 2005 IN DE BELGISCHE GEWESTEN (IN %)
BRON: INR, BEWERKING SVR

Bijlage: De Vlaamse diffusie-index

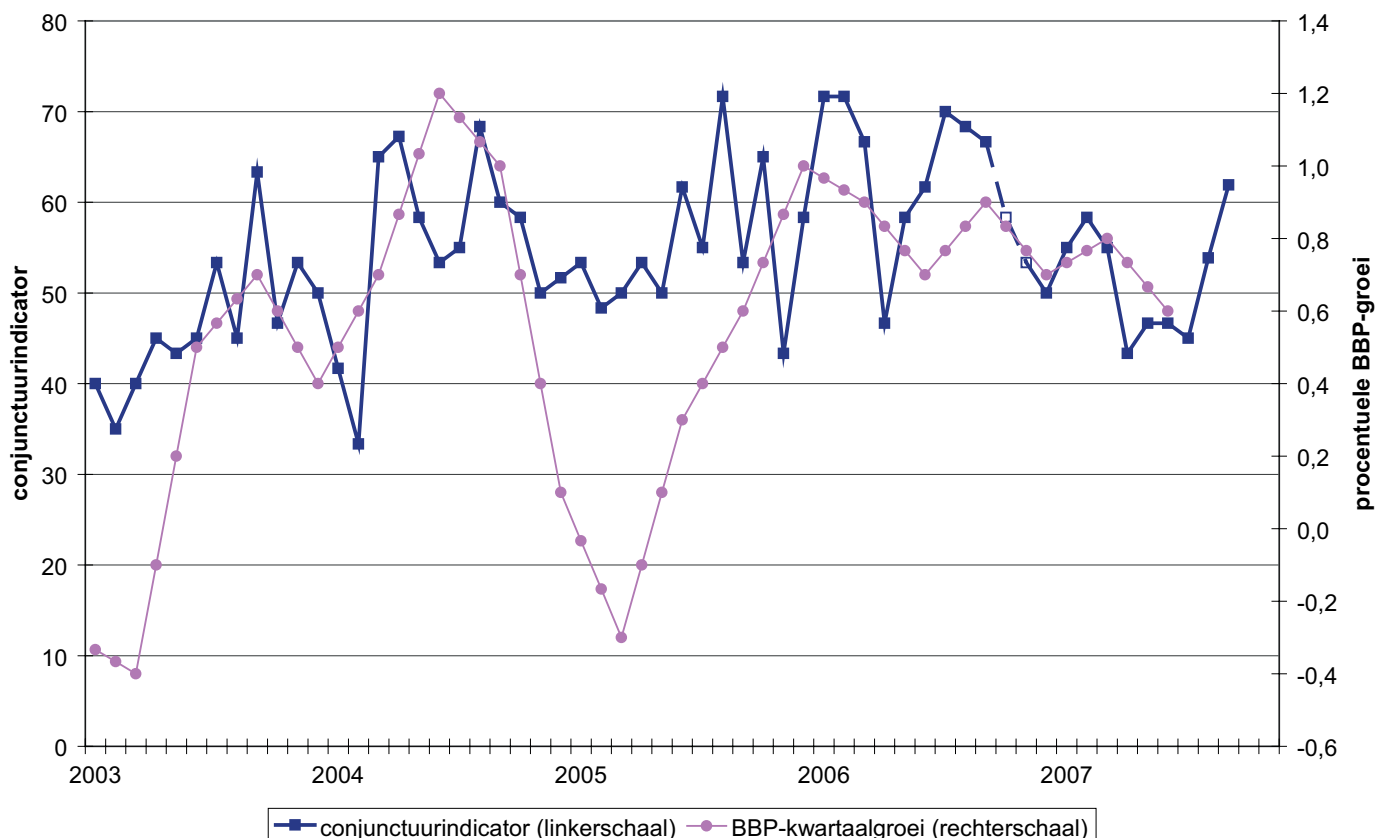
VERLOOP

De conjunctuurindicator is een maat voor het aandeel economische reeksen in Vlaanderen dat een stijgende trend optekent.

ONDERLIGGENDE FACTOREN

De vooruitzichten voor de vraag blijven positief evolueren wat de consumptiegoederen en halffabricaten betreft. Het verloop van de vraag naar investeringsgoederen wordt door de ondernemers negatief ingeschat. In de (eerder conjunctuur-voorspellende) sector van de halffabricaten zijn de vooruitzichten voor de werkgelegenheid aan het verslechteren, ondanks het globaal nog steeds stijgend aantal openstaande vacatures. De uitvoer naar Europa en Azië blijft stijgen, in tegenstelling tot de export naar Amerika.

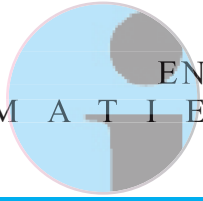
VLAAMSE CONJUNCTUURINDICATOR

OPBOUW VAN DE VLAAMSE CONJUNCTUURINDICATOR

De Vlaamse conjunctuurindicator (diffusie-index) is samengesteld uit een aantal onderliggende reeksen die elk een partieel beeld geven van de Vlaamse conjunctuur. Deze reeksen worden gekozen op basis van hun relevantie voor conjunctuuranalyse en omwille van hun voorlopend of samenvallend verloop met het BBP. Vooraleer ze opgenomen worden in de conjunctuurindicator worden ze ontdaan van kalender- en seizoeninvloeden.

Voor de constructie van de indicator wordt eerst nagegaan hoeveel van deze onderliggende reeksen stijgen (gewicht = 1), gelijk blijven (gewicht = 0,5) en dalen (gewicht = 0). De som van deze waarden wordt opgeteld en uitgedrukt in procent van het aantal reeksen. De Vlaamse conjunctuurindicator blijkt bovendien twee maanden voor te lopen op de economische activiteit. Dat wil zeggen dat de waarde die berekend werd voor september gebaseerd is op informatie van gegevens van juli.

De *prognose van het Vlaamse BBP* komt als volgt tot stand: eerst wordt gezocht naar reeksen die correleren met de evolutie van het Vlaamse BBP (industriële productie, conjunctuurcurve verwerkende nijverheid, Belgisch BBP, BBP buurlanden). Er worden een aantal regressies uitgevoerd van deze reeksen op het Vlaamse BBP om na te gaan welke de beste 'fit' is.

Vervolgens worden de reeksen 'vooruitberekend' aan de hand van ARIMA-prognoses. Voor het Belgische BBP worden de prognoses van een aantal instituten genomen. De bekomen waarden worden in het model ingebracht om aldus te resulteren in een schatting van de groei van het Vlaamse BBP voor het huidige jaar.

De *conjunctuurenquêtes van de Nationale Bank van België* bij de ondernemingen worden maandelijks uitgevoerd. Deze omvatten op regionaal vlak een aantal vragen bij de bedrijven uit industrie, handel en bouw over het verloop van de activiteit en de vooruitzichten. Zij zijn een belangrijke, en vooral actuele graadmeter van de conjunctuur.

Het *indexcijfer van de industriële productie* is een index die opgesteld wordt door de Algemene Directie Statistiek op basis van enquêtes bij de ondernemingen; de oorspronkelijke reeks wordt verbeterd voor de ongelijke

duur van de maanden, seizoengezuiverd en afgevlakt om de trend te kunnen afleiden. Door het invoeren van het Prodcom-systeem voor de maandstatistieken van de industriële productie zijn er, vanaf januari 1994, belangrijke wijzigingen inzake methodologie en resultaten.

De *capaciteitsbezettingsgraad* in de industrie wordt berekend door de NBB en geeft aan welk percentage van het geïnstalleerde productievermogen effectief wordt aangewend. De basisgegevens werden seizoengezuiverd om dan de trend te kunnen bepalen.

De statistiek van de *faillissementen, oprichtingen en stopzettingen* is afkomstig van Graydon Belgium NV. Deze registreert de gegevens bij de rechtbanken van Koophandel. Het telmoment is het ogenblik dat een vonnis geveld wordt (en niet het ogenblik waarop het vonnis gepubliceerd wordt in het Belgisch Staatsblad).

De *uitvoer van goederen* wordt berekend door het Instituut voor de Nationale Rekeningen. Deze regionaliseert nationale gegevens op basis van de postcode van de respondenten. De gegevens van multiregionale ondernemingen worden gecorrigeerd door in een enquête te peilen naar de regionale oorsprong van de uitvoer.

Het *consumentenvertrouwen* is gebaseerd op een maandelijks enquête van de Nationale Bank

van België. De indicator is het gemiddelde van de antwoorden op vier vragen (uit een langere reeks). Deze hebben betrekking op de economische situatie in België, de toestand van de werkloosheid en op de eigen financiële situatie en het spaarvermogen. Recent financiert de Studiedienst van de Vlaamse Regering ook dit onderzoek op Vlaams vlak. Pas binnen enkele jaren zal dit resulteren in een analyseerbare reeks.

De *inschrijvingen van personenwagens* zijn afkomstig van Febiac. Deze omvatten ook de personenwagens voor dubbel gebruik. De transit van motorvoertuigen is niet inbegrepen (diplomatieke nummerplaten, executieve nummerplaten, tijdelijke nummerplaten).

De *werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringsaanvraag (WZUA)*: de volledig werklozen die niet gebonden zijn door een arbeidsovereenkomst en die werkloosheids- of wachtuitkeringen genieten, en bovendien zijn ingeschreven als werkzoekende voor een voltijdse betrekking. De oudere nietmeer ingeschreven WZUA's zijn hier niet inbegrepen.

De *langdurige WZUA's*: WZUA's met een inactiviteitsduur van 2 jaar en meer, exclusief de oudere WZUA's die niet meer ingeschreven zijn.

Niet-werkende werkzoekenden (NWWZ of werkloosheid volgens EU-definitie): WZUA's

(schoolverlaters), niet-werkende werkzoekenden die ingeschreven zijn.

Uitzendarbeid : gepresteerde uren uitzendarbeid (seizoengezuiverd) door arbeiders en bedienden; geëxtrapoleerde gegevens op basis van een enquête uitgevoerd door de beroepsvereniging der uitzendkantoren Federgon.

Werkaanbiedingen: door de VDAB ontvangen en vervulde werkaanbiedingen in het normaal economisch circuit. Niet alle werkaanbiedingen verlopen via de VDAB.

PUBLICATIES VAN DE STUDIEDIENST VAN DE VLAAMSE REGERING

VRIND

(Vlaamse Regionale Indicatoren) geeft jaarlijks aan de hand van cijferreeksen een concreet beeld van wat de Vlaamse overheid doet, op welke terreinen zij actief is en welke resultaten per domein zij behaalt. Het VRIND-rapport 2007 is beschikbaar en kan besteld worden via de website <http://publicaties.vlaanderen.be>.

VLAANDEREN IN CIJFERS

is een vouwfolder met de voornaamste socio-economische data over

Vlaanderen en haar provincies. Deze vouwfolder is gratis verkrijgbaar bij de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

CONJUNCTUURNOTA VOOR VLAANDEREN

verschijnt per semester en geeft actuele informatie over de Vlaamse conjunctuurindicatoren, naast een situering in een ruimere, internationale context. U kan gratis een gedrukte versie bekomen bij de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

SVR-TECHNISCHE NOTA's beschrijven het proces van de survey voor sociaal-culturele verschuivingen en andere primaire dataverzamelingen, geven uitleg bij het gebruik van statistische technieken en spelen in op veel gestelde adviesvragen.

SVR-RAPPORTEN

vertrekken van een beleidsrelevante probleemstelling en zoeken naar verklaringen voor bepaalde fenomenen en ontwikkelingen op basis van literatuuronderzoek en analyse van een of meerdere bronnen. De artikels sluiten af met aandachtspunten voor het beleid

SVR-STUDIES

zijn ruimer van opzet en benaderen een thema vanuit meerdere invalshoeken. Vaak werken meerdere auteurs mee, ieder vanuit zijn specialiteit. Onder deze noemer valt ook het congresboek Vlaanderen gepeild dat tweejaarlijks wordt uitgegeven naar aanleiding van een studiedag

waaraan meerdere Vlaamse universiteiten meewerken. De artikels hieruit zijn gebaseerd op de resultaten van de survey naar sociaal-culturele verschuivingen in houdingen, gedragingen van Vlamingen t.a.v. maatschappelijke thema's.

Alle SVR - publicaties zijn in pdf-formaat downloadbaar op de website 'Vlaamse statistieken onder de rubriek "Publicaties". Voor meer info kunt u terecht op het telefoonnummer 02/553.57.84.

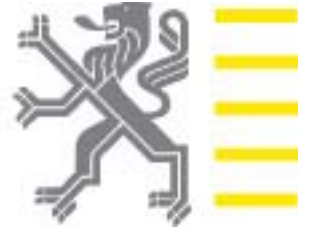
DE SITE VAN DE STUDIEDIENST VAN DE VLAAMSE REGERING

De site van de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

www.vlaanderen.be/APS

bevat een schat aan Vlaamse overheidsstatistieken. Deze site is een ideaal startpunt voor wie in de openbare statistiek een eigen weg zoekt. De website biedt zowel volledige cijferreeksen, toegang tot databestanden, als meer achtergrondinformatie over de thema's die in bovenvermelde publicaties aan bod komen.

Vlaamse overheid

Samenstelling:
Studiedienst van de Vlaamse Regering
Thierry Vergeynst
Dirk Festraets
Myriam Vanweddingen

Eindredactie: Thierry Vergeynst
e-mail: thierry.vergeynst@dar.vlaanderen.be

Technische en administratieve ondersteuning :
Guy De Smet

Verantwoordelijke uitgever:
Josée Lemaître
Directeur-generaal
Boudewijnlaan 30
1000 Brussel

Grafische vormgeving brochure:
Guy De Smet

Grafische vormgeving cover:
Afdeling Communicatie
Patricia Vandichel

Druk: Agentschap Faciliterend Management

Uitgave: halfjaarlijks

Bestellingen:
Caroline Temmerman
e-mail: caroline.temmerman@dar.vlaanderen.be
02 553 57 84
<http://publicaties.vlaanderen.be>